

ROBERT LOUIS
STEVENSON

DEFİNE ADASI

Çeviri: CELÂL ÜSTER

ROBERT LOUIS STEVENSON

DEFINE
ADASI

Can Klasik

Define Adası, Robert Louis Stevenson

İngilizce aslından çeviren: Celâl Üster

Treasure Island

İlk baskı: Cassell & Co., 1883

Bu çeviriye kaynak alınan baskı: Penguin Classics, 2000

İç illüstrasyonlar: N. C. Wyeth

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım 2021

3. basım Ocak 2023, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Beyza Ceylan

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çifttehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5203-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ROBERT LOUIS STEVENSON
DEFİNE
ADASI

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Celâl Üster

♥can

ROBERT LOUIS STEVENSON, (1850-1894), ilk kez 1870'lerde titiz bir üslupla yazılmış hem şakacı hem de felsefi bir hava taşıyan denemeleriyle tanındı. 1881'de yayımlanan *Defîne Adası* adlı romanı üvey oğlu Lloyd Osbourne'la aralarında bir oyun olarak doğmuştu. Atmosfer, kişi ve olayları büyük bir ustalıkla bütünleştiren yapıt çocuklar için heyecanlı bir serüven öyküsü olmakla kalmadı, yetişkin okurların da vazgeçemedikleri bir kitap oldu. İnsan ruhunun alacakaranlığını görülmemiş bir gözüpeklikle keşfetmeye kalkışan *Dr. Jekyll ile Mr. Hyde* (1886) ise Stevenson'a yaygın bir ün kazandırdı. Stevenson'ın 18. yüzyıl İskoçya tarihine ilişkin araştırmalarının ürünü olan *Kaçırılan Çocuk* yazarın ülkesinin tarihini, manzaralarını, insanlarını ve atmosferini bir bütünlük içinde yansıtıyordu. *Dr. Jekyll ile Mr. Hyde*'da olduğu gibi insan davranışlarındaki belirsizliğin üzerinde duran *Ballantrae'in Efendisi* (1889) Stevenson'ın en etkileyici romanlarından biri oldu. Serüven öyküleri ve özgün bir duyarlılığı yansıtan şiirleriyle de tanınan Stevenson yaşamının son dönemini Güney Denizlerinde dolaşarak geçirdi. Bu yolculukların ürünü olan *Tarihe Bir Dipnot* ve *Güney Denizlerinde*, gezdiği yerlerin ortamını ve doğal güzelliklerini ustalıkla anlatan birinci sınıf gazetecilik örnekleridir. 1890'da Samoa'ya yerleşen Stevenson orada beyin kanaması sonucu öldü.

CELÂL ÜSTER, 1947'de İstanbul'da doğdu. İlkokulu Şişli Terakki Lisesi'nde okudu; İngiliz Erkek Lisesi ve Robert Academy'yi bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Ede-

biyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. George Thomson'ın *Tarihöncesi Ege* adlı yapıtının çevirisiyle 1983'te *Yazko Çeviri* dergisinin Azra Erhat Çeviri Ödülü'ne değer görüldü. *İzlerimiz, Yeni Dergi, Yeni Adımlar, Aries, Sözcükler, Notos* gibi dergilerde çevirileri yayımlandı. Gelişim Yayınları ve Adam Yayıncılık gibi yayınevlerinde ve *AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi*'nde editörlük yaptı. *Belgelerle Türk Eczacılığı, National Geographic Fotoğraflarıyla İstanbul, Metropolis: Ana Tanrıça Kenti, Unforgettable/Unutulmaz Dizisi, Ortak Kültürel Miras: Birlik İçinde Çokluk* gibi kitapların editörlüğünü; 1982-1993 ve 2008-2014 arasında *Cumhuriyet* gazetesinin kültür editörlüğünü; ilk yayımlandığı yıllarda *Cumhuriyet Kitap*'ın, uzun yıllar *P Dünya Sanatı Dergisi*'nin, 2003-2008 arasında Can Yayınları'nın yayın yönetmenliğini üstlendi. *Yeni Yüzyıl, Yeni Binyıl* ve *Radikal Kitap*'taki "Yeryüzü Kitaplığı" yazılarını *Cumhuriyet Kitap*'ta sürdürdü. Robert Louis Stevenson, H.G. Wells, Jaroslav Hašek, James Joyce, Isaac Bashevis Singer, D.H. Lawrence, Julius Fučík, Liam O'Flaherty, George Orwell, Wolfgang Borchert, Juan Rulfo, Iris Murdoch, Maurice Sendak, Roald Dahl, Jorge Luis Borges, İsmail Kadare, Mario Vargas Llosa, Paulo Coelho, Willis Barnstone ve John Berger gibi yazarların yapıtlarının yanı sıra Marx ve Engels'in *Komünist Manifesto*'su ve Lenin'in *Devlet ve Devrim*'i gibi Marksist klasikleri dilimize kazandırdı. Eski çağlardan günümüze ünlü yazarlar ve düşünürlerden özlü sözleri *Sözü Özü*, eski ozanlardan sevda şiirlerini *Aşk Olsun* adlı kitaplarda bir araya getirdi. *İngiliz ve Amerikan Edebiyatında Kısa Öykünün Büyük Ustaları* adlı bir seçki hazırladı. *Körün Taşı* (2018) ve *Bir "Çevirgen" in Notları* (2019) adlı kitapları yayımlandı.

İçindekiler

Kararsız Alıcıya	13
BİRİNCİ BÖLÜM: İHTİYAR KORSAN	15
I Deniz Kurdu Amiral Benbow'da	17
II Kara Köpek Çıkageliyor ve Kayıplara Karışıyor ..	25
III Kara Nokta	34
IV Denizci Sandığı.....	41
V Kör Adamın Sonu	48
VI Kaptanın Evrakı	55
İKİNCİ BÖLÜM: GEMİ AŞÇISI.....	63
VII Ver Elini Bristol	65
VIII "Dürbün" Levhasının Olduğu Yerde.....	73
IX Barut ve Silahlar	80
X Yolculuk.....	87
XI Elma Fıçısının Başında Duyduklarım	94
XII Savaş Toplantısı.....	102
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KARA MACERAM	109
XIII Kara Maceramın Başlangıcı	111
XIV İlk Dalış.....	118
XV Adada Bir Adam	125

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: KAZIK ÇİT	133
XVI Doktorun Ağzından Devam: Geminin Terk Edilişi	135
XVII Doktorun Ağzından Devam: Kıç Filikasının Son Seferi	141
XVIII Doktorun Ağzından Devam: İlk Günkü Kapaşmanın Sonu.....	147
XIX Jim Hawkins'in Ağzından Kaldığı Yerden Devam: Kazık Çitin İçindeki Karargâh	154
XX Silver'ın Elçiliği.....	161
XXI Saldırı	168
BEŞİNCİ BÖLÜM: DENİZ MACERAM	175
XXII Deniz Maceramın İlk Adımı.....	177
XXIII Sular Gittikçe Alçalıyor	184
XXIV Sepet İşı Kayığın Seferi	190
XXV Korsan Bayrağını İndiriyorum	197
XXVI Israel Hands	203
XXVII "İspanyol Gümüşleri"	213
ALTINCI BÖLÜM: KAPTAN SILVER	221
XXVIII Düşman Kampında.....	223
XXIX Yine Kara Nokta	232
XXX Şartlı Salıverme.....	241
XXXI Define Avı – Flint'in İbresi	249
XXXII Define Avı – Ağaçlar Arasından Gelen Ses	258
XXXIII Bir Reisin Devrilişi.....	265
XXXIV Ve Nihayet.....	272

BURADAKİ ANLATININ ÜSTÜN BEĞENİSİNE YARAŞIR
BİÇİMDE KALEME ALINDIĞI AMERİKALI BEYEFENDİ
LLOYD OSBOURNE'A, CAN DOSTU YAZAR
TARAFINDAN PEK ÇOK KEYİFLİ SAATİN ANISINA VE
EN İÇTEN DİLEKLERLE İTHAF EDİLMİŞTİR.

KARARSIZ ALICIYA

Eğer denizcilerin ağzından denizci hikâyesi,
Fırtınalar ve maceralar, sıcak ve soğuk diyarlar,
Eğer rüzgârsız, adalar ve ıssız adalara terk edilenler,
Ve korsanlar ve o altın yüklü defineler,
Ve bütün o serüven öyküleri
Yeniden anlatılınca o eski ağızla,
Nasıl gönlünü hoş ettiyse bu yaşlı kulunuzun
Aklı evvel gençlerin gönlünü de öyle hoş edecekse:

—Öyleyse, hiç düşünme al gitsin! Ama öyle değilse,
Gayretkeş gençlerin gözünde tutmüyorsa eskiler,
Zerre kadar özlemini çekmiyorlarsa eğer
Kingston¹ ya da Ballantyne² gibi yiğitlerin,
Cooper³ gibi ormanlara dalıp dalgalara göğüs gerenlerin:
Koyver gitsin! Öyleyse ben de
Tekmil korsanlarımı alayım,
Onların ve yaratılarının yattığı mezarı boylayayım!

1. William Henry Giles Kingston (1814-1880): İngiliz yazar. Erkek çocuklar için yazdığı serüven romanlarıyla tanınmıştır. (Ç.N.)

2. Yüzden fazla kitap yazmış olan İskoç çocuk ve gençlik edebiyatı yazarı R.M. Ballantyne (1825-1894) Robert Louis Stevenson'ı derinden etkilemiştir. (Ç.N.)

3. Dünyaca ünlene ilk Amerikalı romancı olan James Fenimore Cooper (1789-1851) Amerikan yerlilerini, orman muhafızlarını ve açık denizlere açılan denizcileri konu alan yapıtlarıyla tanınmıştır. (Ç.N.)

BİRİNCİ BÖLÜM
İHTİYAR KORSAN

I

Deniz Kurdu Amiral Benbow'da

Toprak beyi Trelawney, Dr. Livesey ve bütün o beyler, Define Adası'nda ne olmuş ne bitmişse, henüz definenin tümü çıkarılmadığı için sadece adanın kerterizlerini bir yana bırakıp, baştan sona yazmamı istediklerinden, Tanrı'nın izniyle 17.. yılında kalemime sarılıp, babamın Amiral Benbow Hanı'nı işlettiği ve yanağında kılıç yarası olan o ihtiyar esmer denizcinin meskenimizde ilk kez konakladığı günlere dönüyorum.

Ardında bir el arabasıyla taşınan denizci sandığı, ağır adımlarla hanın kapısına gelişi hâlâ gözlerimin önünde; uzun boylu, güçlü kuvvetli, iriyarı, karaşın bir adamdı; katran karası örgülü saçları kir pas içindeki mavi paltosunun omuzlarına dökülüyordu; pütürlü elleri yara izlerinden geçilmiyordu, tırnakları çatlak ve kapkaraydı; yanağındaki kılıç yarası kirli beyaz bir iz olarak kalmıştı. Islık çalarak koya şöyle bir göz attıktan sonra, bocurgat başında demlenmiş, yaşını başını almış ezgin bir sesle sonradan sık sık söyleyeceği o eski denizci şarkısını tutturduğunu hatırlıyorum:

*Ölü adamın sandığı başında on beş adam.
Hey anam hey, bir şişe de rom!*

Biraz sonra da bir kaldıraç gibi taşıdığı sopasıyla kapıyı tıklattı, babam kapıda belirince de selamsız sabahsız bir kadeh rom istedi. Kendisine getirilen romu bir tadım uzmanı gibi damağında gezdirerek ağır ağır içti; bu arada hâlâ çevredeki yalıylara göz gezdiriyor, başını kaldırıp tabelamıza bakıyordu.

En sonunda, “Burası uygun bir koy,” dedi, “meyhane de benim için biçilmiş kaftan. Gelen giden çok mu, reis?”

Babam gelen gidenin ne yazık ki pek az olduğunu söyledi.

Adam, “İyi o zaman, buraya demir atabilirim,” dedikten sonra, el arabasını süren adama, “bana bak, ahbap,” diye seslendi, “getir şu sandığımı da, yukarıya taşımama yardım et.” Sonra da, “Biraz takılacağım buraya,” diye sürdürdü konuşmasını. “Ben afrası tafrası olmayan bir adamım; rom, domuz pastırması ve yumurta yeter de artar bana, bir de şuraya çıkıp gemilerin demir alışını seyretmek isterim, hepsi o kadar. Bana ne mi diyeceksin? Kaptan diyebilirsin. Ha, anladım niye öyle dikildiğini, al bakalım,” deyip kapının eşiğine üç-dört altın fırlattı. Bir gemi kumandanı gibi amansız bir bakış fırlatarak, “Hele içeriyi iyice bir göreyim, hesaplaşırız,” dedi.

Gelgelelim sırtındaki giysilerin pejmürdeliğine, konuşmasındaki kaba sabalığa bakılırsa, açık denizlere yelken açmış bir kaptana hiç benzemiyordu; olsa olsa çevresindekilere buyruklar yağdırmaya ya da höt zöt etmeye alışmış bir güverte zabiti ya da balıkçı teknesi reisini andırıyordu. El arabasını taşıyan adamın dediğine bakılırsa, önceki sabah posta arabasından Royal George’da indikten sonra sahil boyunca bulunan hanları sorup soruşturmuş, bizim handan övgüyle söz edildiğini duyup sanırım gözlerden uzak olduğunu da öğrenince konaklamak için bizim burada karar kılmıştı. Konuğumuzla ilgili öğrenebildiklerimiz bu kadardı.

Pek konuşkan olduğu söylenemezdi. Sabahtan akşam kadar piriñ dürbünüyle koyun oralarda ya da yalı-
yarların tepesinde gezinip durur; akşamları da salondaki
şömineye yakın bir köşede oturup romları yuvarlayarak
kafayı tütsülerdi. Kendisine bir şey söylenecek olsa çoğu
zaman konuşmazdı; birden başını kaldırıp dik dik bak-
makla yetinir, adeta bir sis düdüğü gibi pofurdardı; çok
geçmeden bizler kadar bizim hanın müdavimleri de ona
ilişilmemesi gerektiğini öğrenmişlerdi. Her gün, gezinti-
den döner dönmez yoldan herhangi bir denizcinin geçip
geçmediğini sorardı. Önceleri bunu kafa dengi birileriyle
iki çift laf etme ihtiyacı duyduğu için sorduğunu sanmış-
tık; ama sonunda onlarla karşılaşmaktan kaçınmak iste-
diğini sezer gibi olduk. Denizcinin biri (bazılarının sahil
yolundan Bristol'a giderken arada sırada yaptıkları gibi)
Amiral Benbow'da konaklayacak olsa, bizimki salona
girmeden kapıdaki perdenin aralığından onu gözetlerdi;
içeride böyle biri varsa dut yemiş bülbüle dönerdi. Bu
durum en azından benim için bir sır değildi; çünkü bir
bakıma korkusuna ortak etmişti beni. Bir gün beni bir
kenara çekmiş, "tek bacaklı bir denizciye karşı gözümü
dört açar", görür görmez de kendisine bildirirsem, her
ayın birinci günü bana bir gümüş dört peni vereceğine
söz vermişti. Ama ayın ilk günü gelip de ne zaman on-
dan paramı isteyecek olsam, ateş püskürür, gözlerini de-
virirdi; gel gör ki, bir haftaya kalmaz fikrini değiştirir,
"tek bacaklı denizci"yi kaçırmamam gerektiğini bir kez
daha tembihleyerek gümüş dört penimi çıkarır verirdi.

O "tek bacaklı denizci"nin rüyalarımaya girdiğini söyle-
meme bile gerek yok. Fırtınalı gecelerde, rüzgâr evin dört
bir yanında esip gürlerken, dalgalar koyun kıyılarında pat-
layıp yalıyarlara kadar yükselirken, rüyalarımaya kılıktan
kılığa girer, yüzü bin bir şeytani ifadeye bürünürdü. Baca-
ğı bir bakardım dizden, bir bakardım kalçadan kesiliver-

miş; sonra bir de ne göreyim, meğer tek bacağı gövdesinin ortasından fırlayan ürkünç bir yaratılmış. Çitlerin, hendeklerin üstünden atlayıp sıçrayarak peşime düştüğünü görmek ise karabasanların en korkuncuydu. Sizin anlayacağınız, her ay aldığım gümüş dört peninin bedelini bu dehşetengiz hayalleri görerek epey pahalı öderdim.

Ama o tek bacaklı denizci aklıma düştükçe ödüm patlamakla birlikte, kaptanın kendisini tanıyanlardan çok daha az korkuyordum. Bazı geceler romu biraz fazla kaçırıp zilzurna sarhoş olunca kimseye aldırmaksızın oturur, o uğursuz, eski, hoyrat denizci şarkılarını söylemeye başlar, ama bazen de herkese içki söyleyip korkudan tir tir titreyen bütün konukları anlattığı hikâyeleri dinlemeye ya da söylediği şarkılara hep birlikte katılmaya zorlardı. Evin “Oy aman, bir şişe de rom” nidalarıyla inlediğine kim bilir kaç kez tanık olmuşumdur; içeride kim varsa can korkusuna düşüp can havliyle şarkıya eşlik eder, zılgıtı yememek için herkes birbirinden daha çok bağırdı. Çünkü bir kez çuşa gelmesin gözü kimseyi görmez, eliyle masaya vurup herkesi sustururdu; biri bir soru soracak olsa öfkeden kudurur, ama hiç soru sorulmayınca da kimsenin kendisini can kulağıyla dinlemediği sanısına kapılıp zıvanadan çıkardı. Kafayı bulup sızdıktan sonra güçbela yatağına taşınmadıkça kimsenin handan ayrılmasına izin vermezdi.

Milleti en çok korkutan anlattığı hikâyelerdi. İpe çekilmelerle, güverteden uzatılmış kalasta, gözleri ve elleri bağlı yürüme cezalarıyla, denizlerde patlayan fırtınalarla, dev deniz kaplumbağalarının yaşadığı adalarla, İspanyolların sömürgeleştirerek koloniler kurdukları Karayip Denizi bölgesindeki çılgınlıklarla ilgili ürkünç hikâyelerdi bunlar. Anlattıklarına bakılırsa, bütün hayatı Tanrı'nın denizlere musallat ettiği en acımasız adamlar arasında geçmişti; hikâyelerini anlatırken kullandığı dil ise bizim basit taşralılarımızın dudaklarını uçuklatmakta hikâye ettiği ca-

niliklerden aşağı kalmıyordu. Babam böyle giderse kapıya kilit asacağını söyleyip duruyor, milletin kaptanın zulmüne, aşağılamalarına ve yataklarına korkudan titreyerek girmeye katlanamayıp hana uğramaz olacağından korkuyordu; ama ben onun varlığının aslında bize yararının dokunduğunu düşünüyordum. İnsanlar o sırada korkuya kapılsalar da sonradan düşündüklerinde hoşlarına gidiyordu; sessiz sakin taşra hayatlarına hoş bir heyecan katıyordu; dahası ona hayranlık duydukları anlaşılan, aralarında ondan “tam bir deniz kurdu”, “koca reis” diye söz eden, İngiltere’nin denizlere böyle adamlar sayesinde korku saldığını söyleyen gençler de vardı.

Aslına bakılırsa, bir yandan da bizi yıkıma sürüklüyordu; haftalardır, aylardır bizim hana postu sermiş, paralar da çoktandır suyunu çekmiş olmasına karşın, babam hâlâ cesarete gelip ondan para isteyemiyordu. Paranın lafını edecek olsa kaptan o saat burnundan soluyup gazaba geliyor, bir bakışı zavallı babamın odayı terk etmesine yetiyordu. Böyle bir aşağılanmadan sonra babamın üzüntü ve çaresizlikten ne yapacağını bilemediğini gözümle görmüştüm; kaldı ki, yaşadığı kaygı ve yıldığın vakitsiz ve bahtsız ölümünü büyük ölçüde hızlandırdığından hiç kuşkum yok.

Kaptan bizim handa kaldığı sürece, bir seyyar satıcıdan birkaç çorap almasını saymazsak, sırtındaki giysileri hiç değiştirmede. şapkasındaki tüylerden biri aşağıya sarkınca, uçuştuğu zaman büyük rahatsızlık vermesine karşın, öylece bıraktı. Anımsıyorum st kattaki odasında onarıp durduğu paltosu en sonunda yamadan geçilmez olmuştu. Ne birine mektup yazdığını gördüm ne de birinden mektup aldığını. Hanın müdavimleri dışında kimseyle konuşmazdı, o da çoğu zaman birkaç romdan sonra dut gibi olduğunda. O kocaman denizci sandığının açıldığını grenimiz yoktu.

Define Adası'nın bugün dünya edebiyatının en "klasik" klasiklerinden biri olmasının temelinde, olağandışı bir macera öyküsü anlatmasının ötesinde, insan davranışlarının ardında yatan çelişkili yönleri, insan ruhunun çapraşıklığını olanca derinliğiyle gözler önüne serdiği yatar.

Dr. Jekyll ve Mr. Hyde Robert Louis Stevenson'ın gece düşlerinin, karabasanlarının bir ürünü ise, *Define Adası* da gündüz düşlerinin yaratanıdır. Üvey oğlu Lloyd'la aralarında bir oyun olarak doğan bu serüven romanı o gün bugündür yediden yetmişe tüm okurları büyülemeye devam ediyor. Pek çok okur da imgelemindeki "korsan imgesi"ni Stevenson'ın bu romanındaki karakterlere, özellikle de omzundaki papağanı ve tahta bacağıyla Kaptan Silver'a borçludur.

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #define #korsan #deniz
#macera #insanruhu

Kapak resmi: Newell Convers Wyeth

canaylari.com | f | i | t | canaylari

roman

ISBN 978-975-07-5203-2

9 789750 752032